

El port de Xangai és la principal via d'entrada i eixida de mercaderies d'Àsia.

Cap a la desglobalització?

Des del 2011 els intercanvis comercials internacionals creixen a un ritme inferior al PIB mundial. Els fluxos internacionals de capital representen l'1,6% del PIB, una desena part del que representaven l'any 2007. Alhora, els Estats incrementen les mesures per entrebancar els corrents migratoris. Després d'anys de parlar de la globalització com a fenomen imparable, proliferen els estudis on es fica en dubte aquesta tesi. Assistim a l'inici de la desglobalització? Està el món replençant-se sobre ell mateix, tal com defensen alguns teòrics? En parlem.

Reportatge de Violeta Tena

La globalització ha estat segurament un dels fenòmens més dissecionats pels teòrics socials des de mitjan dècada de 1990 i principis d'aquest mil·lenni. D'Ignacio Ramonet a Ulrich Beck, passant per Anthony Giddens o Naomi Klein, han si-

tuat la mundialització en l'eix de tots els debats per explicar com i de quina manera funciona el planeta. El capficament és més que justificat: el món no s'explica avui sense tenir en compte l'abast del canvi que ha significat la mundialització. Mai els fluxos comercials mundials

no havien estat tan intensos com ara; ni els intercanvis financers s'havien produït a la velocitat actual; ni les cultures de llocs equidistants del planeta havien estat tan poroses les unes respecte a les altres. Avui, més del 95% de la roba que trobem a les prestatgeries dels comer-

Cent-cinquanta habitants de Bangla Desh interceptats en aigües birmanes esperen a ser repatriats.

→ ços té procedència asiàtica; i la hipoteca que tenim contractada amb el nostre banc de tota la vida pot estar sustentada sobre procediments d'enginyeria financera originats en una entitat de Xangai. Tot això i molt més és el que s'amaga sota l'epígraf de la globalització. És la versió estesa de l'aldea global, de què ja va parlar Marshall MacLuhan l'any 1961

Retirada o hivernació?

D'un temps ençà, però, s'han multiplicat les veus que sostenen que assistim a un replegament d'aquesta tendència a l'obertura tant social com cultural, però sobretot econòmica i financera. Mitjans de prestigi com *Foreign Affair*, *International Herald Tribune* o *BBC* han dedicat espai a parlar obertament de la "desglobalització" i aporten dades amb què sostenir l'emergència d'aquest fenomen. El Banc d'Anglaterra i el banc suís UBS fins i tot n'han redactat informes. La disminució del ritme de creixement del comerç mundial i dels fluxos bancaris in-

ternacionals són els dos eixos econòmics i financers sobre els quals es fa reposar aquesta idea. Les polítiques tendents a tancar les fronteres als immigrants – l'agra discussió a la Unió Europea sobre el repartiment de quotes és un cas paradigmàtic– no fan més que apuntalar la tesi del recular planetari. "La globalització és gran, però no és tan gran que no puga caure", deia l'analista d'UBS George Magnus en un informe datat l'octubre de 2013, quan la globalització financera presentava els primers símptomes de fatiga.

Estan justificades les veus d'alarma dels qui pronostiquen el final de la globalització? No podria ser, tot plegat, una conseqüència estrictament estadística derivada del context de crisi? Potser sí, potser no. Segurament, a hores d'ara és massa prompte per sentenciar a partir d'unes dades que, de moment, apunten a tendències molt incipients. Els tres anys de contracció en indicadors essencials per mesurar la bona o mala salut

de la mundialització no són símptomes suficientment potents per donar-la per morta. Tanmateix, això no és obstacle perquè molts analistes –la majoria, ferris defensors dels paradigmes més neoliberals, s'hauria d'afegir– hagen donat a les dades categoria de fenomen.

Sobretot és en dos indicadors econòmics que se sustenten els mals averanys sobre la globalització. En concret, sobre el comerç internacional i el flux de capitals.

L'increment del flux de capitals és des dels acords de Breton Woods i la creació dels Fons Monetari Internacional la columna vertebral del model d'una globalització que ha estat sobretot financera.

Entre 1980 i 2007, i especialment a partir del moment en què els països emergents es van integrar progressivament en els fluxos globals de capital, l'intercanvi de capitals a nivell internacional va multiplicar-se per 12 –si es comptabilitza en dòlars–. O el que és el mateix: es va quintuplicar si es mesu-

G. MAGNUS: "LA GLOBALITZACIÓ ÉS GRAN, PERÒ POT CAURE"

ra amb relació al PIB de cada moment. Segons la consultora McKinsey, el volum d'actius fixos es va quadruplicar entre 1990 i 2012 i va passar de 56 a 225 bilions de dòlars. Aquest accelerat ritme de creixement s'ha alentit en entrar en aquesta dècada. Els fluxos internacionals de capital representaven l'any 2014 l'1,6% del PIB mundial, això és, una desena part del 16% que van significar l'any 2007. "Els intercanvis financers a nivell planetari van caure de manera molt accentuada durant la crisi i no han mostrat fins ara signes de recuperació per situar-se en nivells de pre-crisi", explica l'expert Kristin Forbes en el document del Banc d'Anglaterra abans esmentat. I hi afegeix una dada més per exemplificar la pèrdua d'esma patida pel sector: si el creixement de les tendències financeres s'hagués mantingut durant l'etapa de crisi al ritme de l'etapa pre-crisi, avui equivaldrien al 670% del PIB de les economies avançades. En canvi, avui representen només el 420%. "La globalització financera -conclou l'informe del Banc d'Anglaterra- s'ha revertit fortament i mostra pocs símptomes de tornar ni que siga a nivells de finals dels anys 90".

Mercats més casolans

Com en el de les finances, la retracció també es deixa notar en el comerç mundial i sembla que, en això, hi han tingut un paper important les mesures tendents

al proteccionisme. Si en els anys posteriors a la Gran Depressió es va aprovar la Smoot-Hawley Act -que va incrementar a xifres rècord les tarifes de milers de productes importats, la qual cosa va agreujar la crisi-, en els exercicis posteriors al daltabaix de 2008 s'ha donat vida a una pila de mesures que entrebanquen els intercanvis comercials. Segons Simon Evnett, un economista expert en comerç mundial de la Universitat Sant Gallen de Suïssa i editor de la revista *Global Trade Alert*, els governs del G20 han introduït més de 1.500 mesures proteccionistes des de l'any 2008. Un informe de la Unió Europea rebaixa la xifra i comptabilitza un total de 688 iniciatives aprovades entre octubre de 2008 i maig de 2013 destinades a collar les importacions.

Siga per això o siga per la inèrcia econòmica mateix, la realitat és que entre els anys 2012 i 2014 el creixement dels intercanvis mundials de productes va ser d'un 2,4% de mitjana. Es tracta, a primera vista, d'un resultat positiu. Ara bé, és també el ritme més lent registrat en un trienni. O el que és encara més significatiu: el comerç ha crescut al mateix ritme que ho feia el PIB, quan en les tres últimes dècades havia crescut el doble de ràpid que el PIB. Això significa, en paraules de Simon Evnett, que l'exportació "ha deixat de ser un motor de creixement", la qual cosa "impacta en la creació d'ocupació i els nivells sa-

larials perquè en el sector exportadors hi ha els treballs més ben remunerats".

La interpretació d'aquestes xifres ha alimentat la controvèrsia entre els economistes. Al capdavant, des de la revolució industrial l'únic període extens en què el comerç va créixer menys que el PIB global fou entre 1913 i 1950. Per a uns, són només una davallada puntual; per als altres, el símptoma d'una contracció a escala global. Per a George Magnus, analista d'UBS, la recuperació del vigor comercial dependrà de diversos factors. El primer és la bona o mala salut del comerç entre països asiàtics, que en una dècada han passat de representar el 8 al 24% del total d'intercanvis planetaris. "Caldrà veure com es comporta la Xina com a demandant intensiu de mercaderies per comprovar la profunditat de les tendències que ara s'apunten", diu Magnus. L'altre element apuntat per l'investigador d'UBS és la inversió directa estrangera. Entre 2002 i 2012, els BRIC van incrementar la seua participació en la inversió estrangera global des del 6 al 20%. "Ens estem trobant -explica Magnus- que s'imposen petites mesures restrictives que entrebanquen les inversions i això perjudica la globalització".

I tot plegat, és bo o dolent per a la humanitat que això estiga succeint? Aquest, en tot cas, és tot un altre debat. •

És **TEMPS** de vacances

Si ets subscriptor i a l'estiu te'n vas de vacances i vols rebre **El Temps** cada setmana, comunica'ns l'adreça on vols rebre'l al telèfon **902131025** o bé envia'ns un correu electrònic a: **subscripcions@eltemps.cat**. Ens ho pots comunicar fins el 24 de juliol

El Temps